

LAHDEN SEUDUN YMPÄRISTÖKATSAUS 2012

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	3
Kaupunkiseudun yhteinen ympäristöpolitiikka 2009-2012	4
Lahden seudun ympäristöpäämäärät ja seurannan tunnusluvut	5
Ympäristön viihtyisyyttä ja terveydellistä laatua seurataan	6
Ympäristökuormituksen vähentäminen	8
Kestävää kehitystä luonnonvarojen käytössä	10
Maisema- ja kulttuuriarvojen vaaliminen	13
Pohjavesien laadun ja saatavuuden turvaaminen	15
Järvien virkistys- ja luontoarvojen vaaliminen	17
Luonnon monimuotoisuus seudun rikkautena	19
Ympäristöasiat osana opetusta	21
Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet	22
Ympäristötilinpäätös 2012 yhteenveto	23

ESIPUHE

Hollolan, Lahden ja Nastolan yhteinen ympäristökatsaus julkaistaan nyt kuudennen kerran sisältäen ympäristön tilaa kuvaavia tunnuslukuja jokaisesta kunnasta. Lahdessa on vastaavaa ympäristön tilan muutoksia kuvaavaa katsausta julkaistu vuodesta 2002 lähtien.

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi keväällä 2012 strategian tarkistuksen, jossa koko kaupunkikonsernin ympäristövastuu sekä ympäristöarvot saivat aiempaa tärkeämmän aseman. Ympäristö ja kestävä kehitys ovat nousseet Lahden kaupungin strategisen kehittämisen ytimeen. Myös Hollolan ja Nastolan kuntien strategioihin kirjattiin kuntien vastuu ilmastomuutoksen hillinnän toteutuksessa sekä tavoitteet hyvän ympäristön toteuttamiseksi.

Vuoden 2012 aikana laaja-alainen yhteishanke oli seudullisen pohjavesisuojeluohjelman päätöksentekoon saattaminen. Ohjelma tuottaa uutta tietoa alueemme pohjavesivaroista, tietoa Salpausselän geologisesta rakenteesta ja sen pohjavesiriskeistä. Suojelusuunnitelman aineistoa voidaan jatkossa hyödyntää monipuolisesti esimerkiksi maankäytön suunnittelussa ja pohjavesien riskikartoituksissa. Suojelusuunnitelma valmistui keväällä 2012, se hyväksyttiin Lahden kaupunginvaltuustossa 10.9.2012, Hollolan kunnanvaltuustossa 24.9.2012 ja Nastolan kunnanhallituksessa 1.10.2012.

Vuoden 2012 osalta voidaan todeta kaatopaikalle loppusijoitettavan jätteen osuuden edelleen pienentyneen, jätteen hyötykäyttöaste on noin 90 %. Veden ja sähkön asukaskohtainen kulutus on kaikissa kunnissa laskenut. Ympäristökatsauksessa ei ole kasvihuonekaasupäästöille yhteistä seuraintaindeksiä, vaikka niiden muodostumista seurataan katsauksen useammassa kohdassa. Jatkossa tullaan kasvihuonekaasujen seurantaa tarkistamaan. Energiatuotannon ja teollisuuden hiilidioksidipäästöt ovat vuoden 2012 aikana vähentyneet merkittävästi 2011 tasoon verrattuna. Tämä on seurausta Kymijärvi II voimalan käyttöönoton positiivisista ympäristövaikutuksista, kivihiihen käyttöä on voitu vähentää energijätteen kaasutuksen ja kaasunpolton johdosta.

Ympäristöneuvontaa saatiin vahvistettua ja asukasysteistyötä lisättyä tavoitteena vahvistaa yleistä ympäristövästuuta kuntiemme alueella. Vuoden 2012 aikana ympäristöneuvonta tavoitti aiempaa enempi kuntalaisia neuvontatapahtumissa. Lahdessa on osana Green City -hanketta koko kaupunkikonsernissa vahvistettu ympäristövastuullisuutta sekä energia- ja materiaalitehokkuutta. Ympäristövastuullisuuden edistämiseksi kaupunki toteuttaa toimissaan Green Office -toimintamallia sekä on lukuisissa rakentamis- ja kehityshankkeissa lähtenyt edistämään ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista.

Luonnonsuojelussa merkittävää oli Nastolan kunnan päätös rauhoittaa noin 230 ha kokoinen alue läntisessä osassa Nastolaa, Lapakiston luonnonsuojelualue, jonka rauhoituspäätös myös tuli vuoden 2012 aikana. Nastolan kunta sai sen rauhoittamisesta myös valtiolta Kunta - Metso ohjelmasta korvausta menetetyn puuston arvosta.

5.6.2013

Päivi Rahkonen

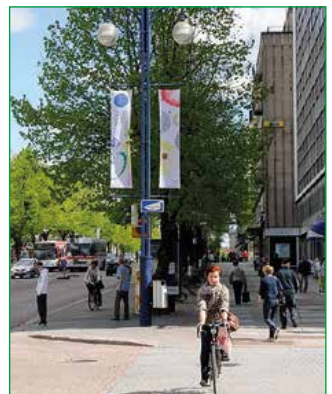
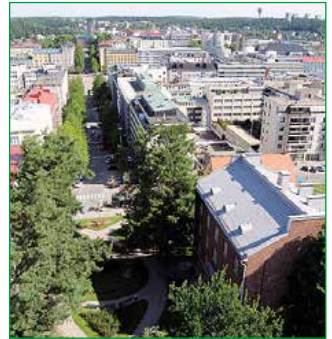
Hollolan kunnanjohtaja

Jyrki Myllyvirta

Lahden kaupunginjohtaja

Pauli Syyrakki

Nastolan kunnanjohtaja

KAUPUNKISEUDUN YHTEINEN YMPÄRISTÖPOLITIikka 2009-2012

Tämä ympäristökatsaus on yksi ympäristöpolitiikan toteutumisen seurantaväline. Kaupunkiseudun kuntien Hollolan, Lahden ja Nastolan valtuustot ovat päättäneet yhteisestä ympäristöpolitiikasta jo edellisellä valtuustokaudella ja uusi ympäristöpolitiikka on hyväksytty kuntien valtuustoissa. Seuraavassa esitetään ympäristöpolitiikka sellaisena kuin Lahden seudun kuntien valtuustot sen touko- ja kesäkuussa 2009 hyväksyivät.

”Yhteinen ympäristöpolitiikka ohjaa kunnan/kaupungin ja sen liikelaitosten sekä yhtiöiden toimintaa ympäristöasioissa. Ympäristöasioiden hoito on osa hyvää taloudenhoidon ja toiminnan jatkuva parantaminen takaa, että kunta/kaupunki on ympäristöasioiden ja kestävä kehityksen edistäjänä edelläkävijöiden joukossa. Ympäristöpolitiikan toteuttamista seurataan ja siitä raportoidaan kuntalaisille, päättäjille ja eri sidosryhmille.

Ympäristöpolitiikka toteuttaa osaltaan kunnanvaltuustojen hyväksymiä kuntastrategioita.

Politiikan ympäristöpäämäärät, joiden toteuttamiseksi ylläpidetään alueen kunnanhallitusten hyväksymää ympäristöohjelmaa:

- Toteutetaan ilmastonmuutosta hillitseviä toimenpiteitä ja varaudutaan sen aiheuttamiin riskeihin
- Suojellaan asuin- ja elinympäristön viihtyisyyttä ja terveydellisyttä sekä luonnon monimuotoisuutta
- Turvataan pohjavesien laatu ja määrä sekä vaalitaan vesistöjen virkistys- ja luonnonarvoja
- Varataan voimavarat ajantasaisen ympäristötiedon levittämiseen sekä lisätään asukkaiden mahdollisuuksia toimia elinympäristönsä hyväksi

Kunnan/kaupungin johto ja liikelaitosten sekä yhtiöiden johtajat vastaavat ympäristöpolitiikan toteuttamisesta omissa organisaatioissaan. Lisäksi on tavoitteena, että kaikki työntekijät ja luottamushenkilöt ovat tietoisia omasta vastuullisesta roolistaan ympäristöasioissa. Ympäristöpolitiikan toteuttaminen sisällytetään kuntien eri yksiköiden toimintajärjestelmiin. Päätöksenteon kaikilla tasoilla tarkastellaan päätöksien vaikutuksia ympäristöpäämääriin. Hollola, Lahti ja Nastola toimivat yhteistyössä asukkaiden, yritysten, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa yhteisen ympäristön hyväksi.”

LAHDEN SEUDUN YMPÄRISTÖPÄÄMÄÄRÄT JA SEURANNAN TUNNUSLUVUT

Lahden seudun ympäristökatsaus 2012 esittelee alueen ympäristön tilaa tunnuslukujen ja sanallisen selostuksen muodossa. Ympäristökatsaus julkaistaan vuosittain ja se kuvaa Lahden seudun kuntien ympäristöpolitiikan toteutumista. Tunnuslukujen säännöllinen seuranta aloitettiin ympäristötilinpäätöksen muodossa Lahdessa vuonna 2002.

Vuoden 2012 ympäristökatsaukseen kuuluvia tietoja on kerätty Lahden lisäksi Hollolan ja Nastolan kunnilta. Mikäli kunnan nimeä ei ole erikseen indikaattorin kohdalla mainittu, silloin tiedot koskevat vain Lahtea. Ympäristökatsaukseen on kuvattu pidemmän aikavälin muutosta ympäristön kannalta erivärisillä nuolilla, mikäli noin kymmenen vuotta tai sitä vanhempaa tietoa on ollut saatavilla. Vihreä nuoli tarkoittaa ympäristön kannalta positiivista muutosta, punainen nuoli negatiivista muutosta ja sininen nuoli ei suurta muutosta joko lähtötilanteesta tai viimeisten noin 10 vuoden aikana. Ympäristökatsaukseen on koottu lisäksi Lahden kaupunkikonsernin ympäristötoiminnan aiheuttamia kuluja ja investointeja. Ympäristökatsaus on koottu Lahden kaupunkikonsernin sekä Hollolan ja Nastolan kuntien yhteistyönä.

Ympäristön viihtyisyyttä ja terveydellistä laatua seurataan

Lahdessa ilmanlaatua seurataan jatkuvasti viidellä mittausasemalla sekä passiiviputkilla neljässä pisteessä. Lisäksi säätietoja kerätään kahdelta sääasemalta. Vuonna 2012 hengitettävien hiukkasten pitoisuudet kohosivat ohje- ja raja-arvotasoa ylittävälle tasolle maalisi- ja huhtikuussa, kun keväinen katupöly nousi ilmaan. Lahdessa ilmanlaatu oli ilmanlaatuindeksillä laskettuna vuoden tunneista 46 % hyvää, 47 % tyydyttävää, 6 % välttävää ja 1 % huonoa tai erittäin huonoa. Mittaustulokset ovat reaaliaikaisesti nähtävillä kansallisessa ilmanlaatuportaaliissa, www.ilmanlaatu.fi. Ilmanlaatuindeksi oli luettavissa paikallisliikenteen linja-autopysäkkien sähköisistä näyttötauluista sekä Etelä-Suomen Sanomien nettisivuilta. Lisäksi jatkettiin vuonna 2011 aloitettua kuntalaisia huonosta ilmanlaadusta varoittavaa tekstiviestipalvelua. Ilmanlaadun muutoksista lähetettiin aina myös mediatiedote.

Liikenteen kasvun myötä melusta on muodostunut kasvava ympäristö- ja terveyshaitta myös Lahden seudulla. Autoliikenteestä ja sen aiheuttamasta melusta kärsii lähes 90 % ihmisistä. Selvästi suurimman melualtistuksen aiheuttavat pää- ja kokoojaka-
dut. Melulähteet kattavat merkittävimmät Lahden kaupungin alueella olevat ympäristömelun aiheuttajat. Melu voi aiheuttaa muun muassa inihäiriöitä ja heikentää keskittymiskykyä.

Melualueiden tonttien ja asuntojen määrä ei välttämättä kuvaa todellista melutilannetta. Alueiden rakentamisen yhteydessä toteutetaan meluntorjuntarakenteita mm. meluaitoja ja -valleja. Uusia alueita kaavoitettaessa selvitetään mahdolliset meluhaitat ja otetaan ne huomioon. Rakennettavien rakennusten sijoittelulla voidaan luoda meluttomampaa ympäristöä. Meluntorjuntatoimenpiteiden vaikutukset eivät näy välittömästi melualueiden rajauksessa, koska melualueita mallinnetaan viiden vuoden välein.

Asuminen ja asunnon terveellisyys kiinnostavat ihmisiä. Kiinnostus näkyy terveydensuojelun toiminnassa ja asukkaiden yhteydenottojen määrässä. Melu, kylmyys, veto, hajut, sisäilman epäpuhtaudet yms. seikat voivat aiheuttaa terveydellisiä haittoja asunnoissa, kouluissa ja muissa rakennuksissa. Terveystarkastajat selvittävät erilaisiin mittauksiin ja näytteenoton avulla em. terveydellistä haittaa aiheuttavia epäkohtia. Lisäksi jo ennalta ehkäisevänä työnä terveysvalvonnan tehtävänkuvana kuuluvat rakennuslupavaiheessa annettavat lausunnot. Asumisterveyteen

liittyviä tarkastuksia tehdään yksityisasuntoihin sekä julkisiin tiloihin ensisijaisesti asianosaisten omasta pyynnöstä.

Yleisten uimarantojen ja avantouintipaikkojen uimaveden laatua valvotaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisesti. Lahden kaupungin alueella on kuusi asetuksen mukaista ns. EU-uimarantaa, mistä vesinäytteet otetaan kerran ennen uimakautta ja neljä kertaa uimakauden aikana. Ennen uimakauden alkua tarkastetaan myös uimarantojen kunto ja varustetaso sekä veden laatu. Uimarantojen veden laadun tutkimustodistukset ovat nähtävissä rannan ilmoitustaulun lisäksi kaupungin Internet-sivulla. Hollolassa ja Nastolassa yleisten uimarantojen vedenlaatua ja turvallisuutta valvoo Päijät-Hämeen Sosiaali- ja terveysyhtymä asetusten mukaisesti. Uimarantojen vesinäytetulokset ovat nähtävillä uimarantojen ilmoitustauluilla. Talousveden laadun valvontaa suoritetaan vesijohdoverkostosta otettavien näytteiden avulla.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
<i>Päivien lukumäärä, jolloin ilmanlaatu on ollut huonoa, vrk</i>	28	33	20	14 v. 2002	↘
<i>Melualueen tonttien osuus kaavoitetuista omakotitonteista, %</i>	4,1	10,5	-	11 v. 2004	↗
<i>Melualueen asuntojen osuus kaavoitetuista kerrostaloneliöistä, %</i>	-	17,4	46		

Ympäristökuormituksen vähentäminen

Energian tuotannosta ja siirrosta aiheutuu erilaisia ympäristövaikutuksia. Osa niistä on globaaleja tai vaikutusalueeltaan laajoja, toiset taas paikallisia. Energiantuotannon ympäristövaikutuksia vähennetään mm. parantamalla energiantuotannon puhdistustekniikkaa ja siirtymällä uusiutuviin ja muihin vähähiilisiin energialähteisiin. Myös energian tehokas tuotanto ja käyttö ovat tärkeitä keinoja hillitä ympäristövaikutuksia. Keskitetyn energiantuotannon ja teollisuuden hiilidioksidipäästöt (ks. taulukko) vähenivät viime vuonna jopa neljänneksellä. Se johtuu lähinnä Lahti Energia Oy:n Kymijärvi II voimalan käyttöön ottamisesta viime keväänä.

Kaato paikalle päätyvän yhdyskuntajätteen määrä on vähentynyt vuonna 2009 alkaneen sekajätteen energiahyötykäytön myötä. Vuonna 2012 kaato paikalle päätyi asukasta kohden entistä vähemmän jätettä. Jätteen syntyä on ehkäisty asukkaiden ympäristötietoisuuden lisäämisellä, lajitteluneuvonnalla, maksuohjauksella ja kierrätyskeskusten palveluilla.

Energian tuotannosta aiheutuu lähes puolet Suomen alueella syntyvistä kasvihuonekaasupääs-

töistä. Liikenne aiheuttaa noin viidenneksen ilmastomuutokseen vaikuttavista päästöistä Suomessa. Näistä merkittävin on hiilidioksidi CO₂. Yli 90 % kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöistä syntyy tieliikenteessä ja tästä 60 % aiheutuu henkilöautoilusta. Maamme rajojen sisällä tuotettujen päästöjen lisäksi voidaan tarkastella, kuinka paljon suoria ja välillisiä kasvihuonekaasupäästöjä liittyy suomalaisten kulutukseen. Kotitalouksien kulutus vaikuttaa ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, sillä kulutus on yksi perimmäisistä syistä tuottaa tavaroita ja palveluja. Kulutuksen elinkaarenaikaisista ilmastovaikutuksista syntyy Suomessa yli 55 % asumisesta, ruoasta ja henkilöliikenteestä.

Lahti Aqua Oy:n Kariniemen ja Ali-Juhakkalan jätevedenpuhdistamoilla käsitellään Lahden ja Hollolan alueen yhteensä 120 000 asukkaan jätevedet. Vuonna 2012 käsiteltiin jätevesiä Lahdessa 14,7 milj.m³ ja Nastolan puhdistamolla 1,1 milj. m³. Jätevesien selvä lisääntyminen johtui lähinnä sateisesta vuodesta ja sadevesien määrästä viemäriverkostossa.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
Kaupungin virastojen ja laitosten tuottaman kaatopaikkajätteen määrä, t	1 076	1 069	1 109	1 304 v. 2001	↗
Loppusijoitettavan yhdyskuntajätteen määrä / asukas, kg	40	48	44	234 v. 1999	↗
Hiilidioksidipäästöt energian tuotanto ja teollisuus, t	610 300	811 533	818 800	691 300 v. 1997	↗
Liikenteen NO_x päästöt (LIISA 2011 mallilla), kg/as					
Lahti	5	5	5	12 v. 1997	↗
Hollola	10	10	11	25 v. 1997	↗
Nastola	12	13	13	30 v. 1997	↗
Liikenteen CO₂ päästöt (LIISA 2011 mallilla), kg/as					
Lahti	1 471	1 453	1 508	1 458 v. 1997	→
Hollola	2 799	2 750	2 840	2 816 v. 1997	→
Nastola	3 307	3 254	3 358	3 109 v. 1997	→
Jätevesipuhdistamojen kautta Porvoonjokeen tulevat päästöt, t, Ho-La yhteensä ja puhdistusteho %					
Fosfori	3,3 (97,2%)	2,8 (97,6%)	3,0 (97,4%)	5,8 v. 1997	↗
Typpi (NH ₄)	29,3 (96,1%)	26,0 (95,9%)	34,0 (94,3%)	28,8 v. 1997	→
BHK ₇	89,5 (98,4%)	59,0 (98,6%)	64,0 (98,8%)	140 v. 1997	↗
Jätevesimäärät, milj.m ³ , Na, Ho-La yhteensä	15,8	12,8	12,3	12,5 v. 1997	→

Lahden seudulta kerätyistä ja Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n vastaanottamista yhdyskuntajätteistä noin 90 % saadaan hyötykäyttöön. Hyötyjätteen lasketaan esimerkiksi keräyskartonki, lasi, metalli, erilliskerätty energiajäte sekä erilliskerätty biojäte. Jätteitä hyödynnetään monin tavoin, esim. keräyslasista saadaan raaka-ainetta lasivillalle, metalliromua sulatetaan uudestaan metalliksi ja energiajätteestä tehdään sähköä ja lämpöä.

Lahti Energia otti käyttöön keväällä 2012 uuden Kymijärvi II voimalaitoksen, jossa käytetään polttoaineena jäte- ja uusiutuvista materiaaleista tuotettua polttoainetta. Voimalaitoksessa polttoaine kaasutetaan, syntyvä kaasu puhdistetaan ja sen jälkeen puhdistettu kaasu poltetaan maakaasukattilassa tavallisen maakaasun tavoin. Kymijärvi II voimalaitos vähentää laskennallisia hiilidioksidipäästöjä arviolta 410 000 tonnia vuosittain, kun verrataan tilanteeseen, jossa vastaava sähkö ja lämpö tuotettaisiin kivihiehillä.

Kaukolämpöä asuntojen lämmitykseen tuetaan Kymijärven voimalaitoksella yhteistuotantona sähköntuotannon yhteydessä. Sähköntuotannon yhteydessä syntyvä lämpö jäisi hukkaenergiaksi, yhteistuotannossa se otetaan talteen ja käytetään kaukolämmitykseen. Sähkön ja lämmön yhteistuotanto hyödyntää polttoaineen tehokkaasti, se on taloudellista ja ympäristöystävällistä. Lahdessa kaukolämpöverkko kattaa nykyisellään lähes koko kaupunkialueen ja kaukolämpö on käytössä yli 90 % kiinteistöissä. Kaukolämpöverkko ulottuu myös Nastolan ja Hollolan kuntakeskuksiin.

Vesijohdotoverkoston toimivuutta ja vuotavuutta kuvaava indikaattori on mittaamattoman vedenosuus eli ns. vuotovesien suhteellinen määrä

verkostoon pumpatusta vedestä. Lahdessa tämä ns. vuotovesiprosentti oli 5,8. Tulos on valtakunnallisestikin alhainen maan keskitason ollessa noin 20 % luokkaa. Hollolan alueellakin mittaamaton vedenkulutusprosentti 14,6 on reilusti alle valtakunnan keskiarvon. Mitä pienempi mittaamaton kulutusprosentti on, sitä vähemmän menee vettä ja energiaa hukkaan.

Vuosi 2012 oli selkeästi kaksijakoinen Suomen sähkönkulutuksen suhteen. Sähkönkulutus kääntyi nousuun kylmän joulukuun ja loppuvuonna tapahtuneen teollisuustuotannon lievän elpymisen takia. Vuotta 2012 leimasi paljon energiaa käyttävän prosessiteollisuuden jo edellisvuonna alkaneet vientivaikeudet, mikä heijastui tuotantoon ja sitä kautta sähkönkulutukseen. Sähkön kokonaiskulutus koko maassa kasvoi 1,1 %, kun se oli vähentynyt edellisena vuonna lähes 4 %. (Vuositaisen säätilan vaihtelun huomioiva lämpötilakorjattu sähkönkulutus pysyi lähes ennallaan vuonna 2012, kasvua oli vain 0,3 prosenttia).

Lahden kaupunki on solminut Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa Kuntien energiatehokkuussopimuksen vuosille 2008 – 2016. Sopimuksessa pyritään ensisijaisesti energiatehokkuuden parantamiseen, mutta siihen sisältyy myös uusiutuvan energian käytön edistämiseen liittyviä tavoitteita. Lahti toimii aktiivisesti energia- ja materiaaltehokaiden hankintojen kehittämiseksi, mutta joidenkin hankintojen osalta ympäristöasioiden huomioimisessa olisi vielä parantamisen varaa. Yhteistyötä kuntien hankinnoissa on lisätty viime vuosina ja Lahden kaupungin Hankintapalvelut toimii sedun kuntien yhteishankintayksikkönä.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n vastaanottaman yhdyskuntajätteen hyödyntämistä, %	90,6	87,9	88,2	51 v. 2001	↗
Veden kulutus / asukas, l / vrk					
Lahti, kotitalouksien kulutus	125	127	128	154 v. 1997	↗
Lahti, ominaiskulutus	189	197	201	269 v. 1997	↗
Hollola, ominaiskulutus	113	115	120		
Nastola, ominaiskulutus	192	212	193	173 v. 2000	→
Sähkön kulutus, kWh / asukas / vuosi	8 358 v. 2011	9 233 v. 2010	9 022 v. 2009	8 620 v. 2000	→
Sähkön ominaiskulutus kaupungin / kunnan toimitilakiinteistöissä, kWh / r-m ³					
Lahti	17,9	17,2	16,9	18,2 v. 2001	→
Hollola	20,4	21,0	20,0		
Nastola	22,4	22,6	22,2		
Lämmön kulutus kaupungin / kunnan toimitilakiinteistöissä, kWh / r-m ³					
Lahti	43,4	44,5	42,8	52,1 v. 2001	↗
Hollola	31,2	33,3	36,6		
Nastola	48,2	44,5	54,7		
Ympäristönäkökohdat huomioitu tarjouspyynnöissä, %	24	26	26	11 v. 2003	↗
Ajoneuvoliikenteen suhteellinen muutosindeksi *	108,3	109,7	110,2	100 v. 2000	→
Julkisen liikenteen käyttäjämäärä, matkaa / asukas / vuosi	58,2	55,0	54,6	67 v. 1997	→
Yhdistetyt jalankulku- ja pyörätiet, km					
Lahti	397	395	388	344 v. 2001	↗
Hollola	59	58	56		
Nastola	47,5	47	47		
Autoistuminen, henkilöautojen määrä / 1000 as					
Lahti	492	487	477	387 v. 2001	↘
Hollola	588	574	551	392 v. 2001	↘
Nastola	599	585	564	422 v. 2001	↘

* Ajoneuvoliikenteen suhteelliseen muutosindeksiin kuuluu Lahdessa kymmenen eri kohdetta, joiden liikennemääriä seurataan.

Joukkoliikenteen matkustajamääristä vain rautatieliikenteessä on ollut näkyvissä hieman kasvua. Reilut 90 % suomalaisen liikkumissuoritteesta kertyy tieliikenteestä. Henkilöautoilun merkitys kulkumuotona kasvaa edelleen, sillä vuoteen 1990 verrattuna joukkoliikenteen henkilökilometrimäärä on pysynyt ennallaan, kun taas henkilöautolla henkilökilometrien määrä on kasvanut 25 %. Henkilöautojen lukumäärän kasvu Lahden seudun kunnissa kertoo liikkumistottumusten ohella etäisyyksistä seudulla ja yhdyskuntarakenteen hajautumisesta. Linja-autoliikenteessä Lahden paikallisliikenteen kasvu ollut edellisestä vuodesta noin kuusi prosenttia. Lahden seudulla kevyen liikenteen väylien määrässä on tapahtunut hienoista kasvua edellisvuodesta.

Lahti Aqua Oy:n Kariniemen ja Ali-Juhakkalan jätevedenpuhdistamoissa lietteenkäsittelyssä syntyvä biokaasu hyödynnettiin lämmitysenergiana. Biokaasulla tuotetun energian määrää on onnistuttu kasvattamaan edellisvuodesta 10 %. Tuotetusta 16 893 MWh energiasta 64 % käytettiin puhdistamoiden lämmitykseen ja 36 % johdettiin Lahti Energian kaukolämpöverkkoon. Kaukolämpöverkkoon johdettu lämmitysenergia vastaa noin 411 omakotitalon vuotuisia lämmitysenergian tarvetta. Kokonaisuudessaan biokaasun hyötykäyttöaste oli 100 %.

Mädätyksen ja kaasunhyödyntämisen jälkeen kuivattu liete toimitetaan Kujalan Komposti Oy:lle, jossa liete kompostoidaan yhdessä biojätteen kanssa. Tuotettu kompostimulta hyödynnetään kokonaan, maaviljelykseen 70 % ja viherrakentamiseen 30 %.

Maisema- ja kulttuuriarvojen vaaliminen

Kaavoituksen tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä. Tavoitteena on mahdollistaa kaupungin kasvaminen ja kehittyminen ottaen huomioon samalla ympäristö ja ilmastonmuutoksen hillintä. Asemakaava osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten ja ohjaa maankäyttöä paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistämisen ja kaavan muun ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla. Arvokkaat alueet on pyritty suojaamaan asemakaavoituksessa jo varhaisessa vaiheessa, mistä syystä rakennetun ympäristön suojeluuala on pysytellyt viime vuosina samalla tasolla. Lahdessa asemakaava-alueilla sijaitsevia puistoja löytyy 2 039 ha ja asemakaavamääräyksillä suojeltuja tontteja 1 011 kpl. Nastolasta asemakaava-alueilla sijaitsevia puistoja löytyy 592 ha.

Yleiskaava on koko kaupungin kattava yleispiirteinen suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden pääasiallinen käyttö asemakaavoituksen pohjaksi. Yleiskaava perustuu kaupungin strategiaan ja se laaditaan oikeusvaikutteisena. Vuonna 2009 aloitettu Lahden yleiskaava 2025 laadinta saatiin valmiiksi ja kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavaehdotuksen toukuussa 2012. Yleiskaavaehdotusta arvioitiin seudullisen yhdyskuntarakenteen kestävä kehityksen mittareilla. Seitsemän ekologisen, kuuden sosiaalisen ja kuuden taloudellisen kestävä kehityksen mittarin mukaan kaupunki voi kasvaa kestävästi. Tämä edellyttää, että yleiskaava 2025 esitetystä tiivistämisen tavoitteesta ja alueiden käyttöönottojärjestyksestä pidetään kiinni, joukko- ja kevyen liikenteen edellytyksiä kehitetään ja virkistysalueista ja -yhteyksistä pidetään huolta.

Yleiskaava 2025 valmistelussa aktivoitiin kansalaisia kuulutusten ja yleisötilaisuuksien lisäksi ePalautteen avulla. Helmikuussa 2012 julkisesti nähtävillä

olleeseen yleiskaavaehdotukseen tuli runsaasti palautetta. Muistutukset koskivat tyypillisesti ulkoilu- ja virkistysreittejä tai rajanvetoa rakentamiseen osoitetun alueen ja virkistysalueen välillä. Palaute otettiin huomioon, jos se vain kokonaisuuden kannalta oli mahdollista.

Maisemansuojelu on olemassa olevan maiseman säilyttämistä ja vaalimista, mutta myös erityyppisten maisemavaurioiden ja maisemahäiriöiden torjuntaa. Maisemanhoito koskee sekä keskeisiä maisemakohteita, esim. taajamia ja kyläympäristöjä, muinaisjäännöksiä että perinnemaisemia. Hoidolla ylläpidetään ja parannetaan näkymiä sekä edistetään harvinaistuvien kasvilajien säilymistä.

Hollolassa vanha kirkonkylä on maisemallisesti arvokas kokonaisuus, jonka maisemallista arvoa lisää kulttuuripiirteiden kerroksellisuus. Uskilassa, Hatsinassa, Sairakkalassa ja Kastarissa avautuu kaunis tasapainoinen hämäläinen kulttuurimaisema viljelyksineen. Ruuhijärven alue on Nastolan merkittävimpiä rautakautisia asuinpaikkoja. Koiskalan kulttuuri- ja maisema-alueella sijaitseva, maakunnallisesti arvokas Myllymäen haka on puolestaan Lahden arvokain perinnemaisema.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
<i>Puistojen ja viheralueiden osuus asemakaavoitetuilla alueilla, %</i>					
Lahti	30	29	28,7	22 v. 2001	↗
Hollola	25	25	25		
Nastola	38	38	37		
Asemakaavamääräyksillä suojellut arvokkaat alueet, tonttien lukumäärä	1 011	1 008	981	60* v. 1983	↗
Suojeltavat rakennukset, lukumäärä	288	281	109	3 v. 1979	↗
<i>Perinnemaisemat, ha</i>					
Lahti	26,6	26,6	26,6	26,6 v. 1995	→
Hollola	54,9	54,9	54,9		
Nastola	9,9	9,9	9,9		

* Tapanilan omakotialueen kaava

Pohjavesien laadun ja saatavuuden turvaaminen

Lahden, Hollolan ja Nastolan alueista suuri osa kuuluu ympäristöhallinnon luokittelemiin tärkeisiin pohjavesialueisiin. Lahti, Takkula, Villähde ja Nastonharju-Uusikylä B pohjavesialueet ovat vesienhoitolakiin perustuvan luokituksen mukaan huonossa tilassa. Pohjavesistä on löytynyt ihmisperäisestä toiminnasta peräisin olevia haitta-aineita, mm. torjunta-aineita ja liuottimia. Seudun vesijohtovesi on kokonaan hyvälaatuista pohjavettä. Pohjavedenotamoista Lahdessa sijaitsee seitsemän, Hollolassa viisi ja Nastolassa kuusi. Veden laatua tarkkaillaan pohjavesialueilla, vedenottamoilla ja vesijohtoverkostoissa. Vuonna 2012 Lahden ja Hollolan pumppauksen vesimäärä oli yhteensä 8,56 milj. m³ ja kaikki vesinäytteet täyttivät talousvedelle asetetut laatuvaatimukset- ja suositukset. Juomaveden laatu sai Lahden hyvinvointitutkimuksessa korkeimman pisteluvun.

Lahdessa ja lähialueilla syntyy vuorokaudessa pohjavettä noin 100 000 m³. Lahti Aqua Oy käyttää tästä yhdyskuntien talousvedeksi noin neljänneksen, joka vastaa noin puolta voimassa olevien vedenottolupien vesimäärästä. Pääosa raakavedestä otetaan Jalkarannan vedenottamon valuma-alueelta ja Hol-

lola - Lahden vesilaitoskuntayhtymän vedenottoilta Hollolasta ja Hämeenkoskelta. Talousvedeksi otettavan pohjaveden laatu on erinomainen eikä se vaadi merkittävää käsittelyä. Nastolasta raakavesi pumpataan Mälkösen ja Peltolan ottamoilta.

Hollolan, Lahden ja Nastolan yhteinen seudullinen pohjaveden suojeleusuunnitelmaluonnos valmistui joulukuussa 2011 ja lopullinen versio suojeleusuunnitelmasta hyväksyttiin Lahden kaupunginvaltuustossa, Hollolan kunnanvaltuustossa ja Nastolan kunnanhallituksessa syksyllä 2012. Suojeleusuunnitelmaan on koottu yhteen ajantasaist tiedot kuntien pohjavesialueista. Suunnitelmassa käydään läpi pohjavedelle mahdollisen riskin aiheuttavat toiminnot sekä esitetään toimenpidesuosituksia, joiden avulla riskejä voidaan minimoida, ennaltaehkäistä tai poistaa kokonaan. Suojeleusuunnitelman tärkein osa on pohjaveden suojelun toimenpideohjelma, jossa on esitetty konkreettisia toimenpiteitä pohjaveden suojelun edistämiseksi. Toimenpideohjelman toteutumista seuraa säännöllisesti kokoontuva seudullinen pohjavesityöryhmä.

Maalämpöjärjestelmät aiheuttavat riskin pohjavedelle pääsääntöisesti tilanteissa, joissa kaivoissa

käytettävää lämmönsiirtoainetta pääsee vuotamaan maaperään tai kaivon poraaminen aiheuttaa muutoksia ympäröivässä maa- ja kallioperässä ja pohjaveden laadussa. Lahdessa ja Nastolassa on käytössä Hämeen ELY - keskuksen antama ohjeistus, jonka mukaisesti vedenottamoiden kaivojen ympärille tulee jättää vähintään 500 metrin suojavyöhyke, jolle maalämpökaivoja ei tule asentaa. Maalämpöpiirejä ei tule asentaa pohjaveden muodostumisalueelle.

Lahden seudulla maaperänsuojelu ja pilaantuneiden maiden kunnostaminen kytkeytyy hyvin usein myös pohjavesiensuojeluun. Monet maaperää mahdollisesti pilaavat riskitoiminnot ovat menneinä vuosina usein sijoittuneet pohjavesialueille ja pilaantunut maaperä on aina riski pohjavedelle. Maaperän pilaantumista selvitettiin vuoden 2012 aikana mm. Merivaaran alueella, Niemen satamassa, Takkulassa, alatorilla sekä Karistossa. Pilaantuneen maa-alueen kunnostusta tehtiin mm. Ankkurissa puistorakentamisen yhteydessä sekä Vesijärvenkatu 11C:ssä Teknisen ja ympäristötoimen vanhan puolen remontin yhteydessä, kun rakennuksen alta poistettiin aiemman toiminnan seurauksena öljyllä pilaantuneita maita.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
<i>Pohjaveden sähkönjohtavuus, $\mu\text{S}/\text{cm}$. Kuvaa veteen liuenneiden suolojen kokonaismäärää (raja-arvo 2500 $\mu\text{S}/\text{cm}$)</i>					
<i>Lahti, Jalkaranta</i>	175	192	205		
<i>Hollola, Ruoppa</i>	83	110	97		
<i>Nastola, Mälkösen vedenottamo</i>	220	220	193		
<i>Pilaantuneiden maiden puhdistamisesta tehdyt päätökset, lkm</i>					
<i>Lahti</i>	4	7	3	11 v. 2001	➔
<i>Hollola</i>	-	-	-		
<i>Nastola</i>	-	2	-		

Järvien virkistys- ja luontoarvojen vaaliminen

Lahden seudun järviä hoidetaan valvomalla järviin tulevaa ulkoista kuormitusta, ilmastamalla ja hapet- tamalla, kalastamalla särkikaloja, istuttamalla peto- kaloja sekä niittämällä ruovikoita. Lahden seudun ympäristöpalvelujen vesistöhoitotyöt toteutetaan osana Vesijärviohjelmaa yhdessä Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiön kanssa. Vesijärvi- ohjelman tarkoitus on parantaa ja ylläpitää Vesijärven ja muiden Lah- den seudun vesistöjen veden tutkimus- ja kunnos- sapitotoimintaa sekä edistää muutoinkin luonnon- ja ympäristönsuojelua. Tarkoitus on myös kiinnittää Vesijärven äärellä elävien ihmisten huomio järveen ja sen kuntoon sekä edistää kaikkia niitä toimenpi- teitä, jotka parantavat veden laatua.

Lahden seudun ympäristöpalvelut sekä Lahden kaupungin maankäyttö ja kunnallistekniikka ovat sitoutuneet Koiskalan kalastuskunnan kanssa teke- mässään sopimuksessa hoitotoimenpiteisiin Kymi- järvellä vuosiksi 2004 - 2013. Hoitotoimenpiteillä estetään rantarakentamisen haitallisia vaikutuksia järven veden laatuun. Hoitotoimenpiteinä on käy- tetty hoitokalastusta, vesikasvien niittoa, laskeutus- altaiden ja kosteikoiden rakentamista sekä petoka- laistutuksia. Lisäksi Kymijärven ja siihen laskevien oijien veden laatua seurataan näytteenotoilla.

Vesistöjen tilaa seurattiin vuonna 2012 tarkkai- luohjelman mukaisesti Hollolassa neljällä, Lahdessa yhdeksällä ja Nastolassa yhdeksällä järvellä. Näyt- teitä otetaan talvikerrostuneisuuskauden lopussa

maaliskuussa ja kesäkerrostuneisuuskauden lopussa elokuussa. Vesijärvellä, Alasenjärvellä, Kymijärvellä, Ruuhijärvellä ja Hahmajärvellä seurattiin myös merkittävimpien kuormitusojien vedenlaatua. Ojien vedenlaatua seurataan ylivirtaamakausina keväällä ja syksyllä otettavilla näytteillä. Enonselällä ja Paimelanlahdella vedenlaatua seurattiin viidellä jatkuvatoimisella mittausasemalla ja tulokset olivat nähtävissä internetissä.

Vesijärven Enonselkää hapetettiin yhdeksällä hapettimella ja Kymijärvellä yhdellä hapettimella veden täyskiertoaikoja lukuun ottamatta. Enonselän syvänteet saatiin vuonna 2012 pysymään hapellisina, kun aiemmin hapetonta kautta kesti noin sata vuorokautta. Vesijärveen istutettiin kaupungin vesialueelle 8 000 ankeriasta. Vesistöjen hoitokalastussaaalis oli yhteensä 255 000 kg, josta Vesijärven osuus oli 218 000 kg. Vesikasveja niitettiin Lahdessa Kymijärvellä, Joutjärvellä ja Vesijärvellä. Hollolassa vesikasvien niittoja suoritettiin Vesijärvellä ja Nastolassa niitettiin Kivijärvellä ja Kymijärvellä.

Kymijärven lämpövoimalan lämpökuorma Vesijärven tulee lähinnä lämpimän kauden sähköntuotannosta, jolloin sähköntuotannon sivutuotteena syntyvä ylimääräinen lämpö johdetaan jäähdytysvetenä Vesijärveen.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
<i>Järviveden Klorofylli a, µg/l, elokuussa</i>					
<i>Vesijärvi, Enonselän Lankiluoto</i>	13,0	14,0	4,5	10 v. 1995	↗
<i>Hollolan Arkiomaanjärvi</i>	6,7	4,4	7,3		
<i>Nastolan Salajärvi</i>	15,0	10,0	11,0		
<i>Vesistöjen näkösyvyys, m, elokuussa</i>					
<i>Vesijärvi, Enonselkä</i>	1,8	2,3	2,2	1,9 v. 2001	→
<i>Alasenjärvi</i>	3,2	3,5	3,0	3,5 v. 2001	→
<i>Hollolan Arkiomaanjärvi</i>	2,0	2,4	2,0		
<i>Nastolan Salajärvi</i>	2,0	3,0	2,5		
<i>Vesijärven hoitokalastussaaalit, t / vuosi</i>	218	206	201	86 v. 2001	↗
<i>Kymijärven lämpövoimalan lämpökuorma Vesijärveen, Tj</i>	817	1 246	1 071	722 v. 1995	→

Luonnon monimuotoisuus seudun rikkautena

Kaupunkimetsien hoidossa painotetaan virkistys- ja suojeluarvoja, jotka mahdollistavat myös luonnon monimuotoisuuden suojelun. Luonnonsuojelu turvaa kaupunkilaisille mahdollisuuden virkistyä ja retkeillä luonnossa. Suojelualueet tarjoavat ulkoilijoille elämyksiä, joita ei löydy hoidetuissa virkistymetsistä. Lahdessa on laajat viheralueet, joista valtaosaa hoidetaan puistometsinä tai talousmetsinä. Luonnonsuojelualueet turvaavat luonnon monimuotoisuuden säilymisen myös tuleville sukupolville. Erityisesti metsäalueilla rauhoitus takaa alueiden kehityksen entistä arvokkaampaan suuntaan ja puuston ikääntyminen antaa sijaa monille uhanalaistuneille lajeille. Lahden viheralueohjelman valmistelutyö käynnistyi vuoden 2012 alussa kunnallistekniikan vihertoimessa.

Hollolan, Lahden ja Nastolan alueella on nykyisin lähes 50 luonnonsuojelualain nojalla rauhoitettua aluetta. Ne ovat pinta-alaltaan suhteellisen pieniä, sillä niiden keskipinta-ala on alle 30 hehtaaria ja yli sadan hehtaarin kokoisia alueita näistä on alle kymmenen. Uusin luonnonsuojelualue on Nastolan kunnan omistama Lapakiston

alue (pinta-ala 230 hehtaaria) kunnan länsiosassa. Se sai rauhoituspäätöksen syksyllä 2012 ja kasvatti samalla luonnonsuojelualueiden osuutta Nastolan pinta-alasta vajaaseen yhteensä prosenttiin (0,82 %).

Luonnonsuojelualueiden lisäksi Lahden seudulla sijaitsee lukuisia erityyppisiä luontoalueita sekä pienempiä retkikohteita. Ne sijoittuvat eri puolille seutukuntaa ja kohteiden laajuus vaihtelee, samoin erityisominaisuudet. Alueissa on mukana hienoja maisemakohteita, hyviä linnuston tarkkailupaikkoja sekä mainioita päiväretkikohteita koko perheelle.

Seudun kaikkia luontopolkuja kunnostettiin vuoden aikana. Hollolan, Lahden ja Nastolan kuntien omistamilla mailla suoritettujen Metso-kohdeinventointien raportti valmistui vuonna 2012 (Metso = Etelä-Suomen metsien suojeluohjelma). Lisäksi kaikissa kolmessa kunnassa jatkettiin perinnemaisemakohteiden hoitotöitä. Lahden seudun luontokohteisiin järjestettiin vuoden aikana useita luontoretkeä, mm. yölaulaja- ja lepakkoretkeä. Vieraslajien torjuntaa laajennettiin myös yksityisten omistamille alueille. Torjunnan pääkohteena on edelleen jättiputki.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
<i>Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen alueiden osuus kunnan pinta-alasta, %</i>					
Lahti	2,80	2,80	2,80	1,9 v. 1995	↗
Hollola	1,35	1,35	1,35		↗
Nastola	0,82	0,14	0,14		↗
<i>Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetut alueet, ha</i>					
Lahti	380	380	380	256 v. 1995	↗
Hollola	751	751	751		↗
Nastola	297	67	67		↗
LUMO-kohteet Lahdessa, ha	700	700	700	500 v. 1995	➔
<i>Luontotyyppikohteet, ha</i>					
Lahti	23,5	23,5	23,5		➔
Hollola	16,5	16,5	16,5		
Nastola	9,1	9,1	9,1		

Ympäristöasiat osana opetusta

Kouluissa ympäristöasiat ja kestävä kehitys on sisällytetty opetussuunnitelmiin. Vihreä Lippu on päiväkotien, koulujen, oppilaitosten sekä lasten ja nuorten vapaa-ajan toimijoiden kestävä kehityksen ohjelma. Lahdessa on tähän asti ollut kokemuksia Vihreä Lippu toiminnasta vain kouluissa. Kivimaan koululla on ollut Vihreä Lippu vuodesta 1999 lähtien ja myöhemmin toiminta on laajentunut myös yläkoulun puolelle. Neljä päiväkotia ilmoittautui halukkaiksi saamaan Vihreän Lipun ja vuoden 2012 aikana Humpulan ja Kanervan päiväkodit saivat käyttöoikeuden ohjelmaan, loput kaksi päiväkotia saavat sen seuraavan vuoden puolella. Opetus-, kasvat- ja koulutusalojen säätiö – OKKA-säätiö on ylläpitänyt kansallista Oppilaitosten ympäristösertifiointia vuodesta 2004 alkaen. Hollolan lukiolle on myönnetty ympäristösertifikaatti ensimmäisten oppilaitosten joukossa.

Lahden seudun ympäristöpalveluiden Ympäristöneuvonnan antaman neuvonnan avulla on lisätty sekä aikuisten, lapsi- ja nuorisoryhmien että kasvattajien ympäristötietoja ja -valmiuksia. Ympäristökasvatuksen resurssit ovat riippuneet hankerahoituksesta ja vaihdelleet näin vuosittain. Hollolan, Lahden ja Nastolan kouluissa järjestettiin toukokuun alussa perinteinen ympäristön siivoustapahtuma, jossa koulujen oppilaat opettajiensa ohjauksessa keräsivät koulujen lähiympäristöstä luontoon ja katujen varsiin kertyneitä roskia. Siivoustalokisiin osallistui v. 2012 noin 9 800 oppilasta eri luokka-asteilta. Asukkaille annettavan jäte-neuvonnan rahallinen panos on pysytellyt tasaisena koko 2000 - luvun alun aikana.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
<i>Vihreä Lippu - koulut ja ympäristösertifioidut oppilaitokset</i>					
<i>Lahti</i>	3	1	1	1 v. 2001	↗
<i>Hollola</i>	1	1	1		
<i>Ympäristökasvatukseen osallistuneet lapset ja nuoret</i>	3 941	2 119	2 536	2 750 v. 2001	↗
<i>Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n jäte-neuvonnan panos, € / asukas</i>	0,90	0,93	0,86	1,24 v. 2001	→

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Asukkaiden osallistumismahdollisuuksia edistetään erilaisin asukastilaisuuksin ja -kyselyin. Maankäytön suunnittelun asukastilaisuuksien määrä vaihtelee vuosittain ja riippuu suunnittelualueiden kiinnostavuudesta sekä kaavoituskohteiden luonteesta. Vuonna 2012 järjestettiin Radanvarren ideakilpailu, jonka yhteydessä toteutettiin laajamuotoinen osallistamishanke alueesta kiinnostuneille. Asemakaavaehdotukset ja asemakaavamuutokset ovat esillä Vesijärvenkatu 11C sijaitsevassa Teknisen ja ympäristötoimen palvelupisteessä, maankäytön tiloissa, kaupunginkirjaston aulassa olevassa maankäytön kansiossa sekä Lahden Internetisivuilla.

Sähköistä asiointia on kehitetty kaupunkikonsernin eri toimialoilla ja Lahden seudulla yleisesti. Palvelutarjotin.fi on Internetissä toimiva palvelukokonaisuus, jota käytetään Internet-selaimella ja verkkopankkitunnuksilla. Palvelutarjotin kokoaa yhteen kaikki kaupungin tai kunnan tarjoamat sähköiset asiointipalvelut. Lahdessa sähköisesti voidaan varata terveyspalveluista esim. lasten neuvolakäyntejä sekä hammaslääkäri-aikoja. Sähköisesti tehtävän rakennuslupahakemusten ohella mm. vapaita omakotitalotontteja voi hakea sähköisesti. Hollolassa sähköisesti voidaan mm. ilmoittaa vesimittarin lukema tai varata laboratorioaika. Nastolassa puolestaan voidaan sähköisesti tehdä esim. päivähoitohakemus. Teknisen ja ympäristötoimialan e-palautepalvelussa voi antaa palautetta

muun muassa kaavoituksesta, rakentamisesta, katu- ja liikennejärjestelyistä.

Ympäristöneuvonnan kehittämiseen on panostettu ja saatu näin asiaskontaktit kasvamaan ja vuoden 2012 aikana saatiin luotua kontakti 12 706 henkilöön. Asukkaiden vapaaehtoisuuteen ja aktiivisuuteen perustuu asukastoiminta. Lahden seudulla toimii joukko aluekummeja, jotka ovat vapaaehtoisia yhteyshenkilöitä asukkaiden ja virkamiesten välillä. Aluekummien avulla voidaan vaikuttaa alueen yhteisiin asioihin. Oma Teko asukasfoorumi on puolestaan ryhmä vapaaehtoisia lahtelaisia, jotka sosiaalisessa mediassa keskustelevat, ideoivat, testaavat ja toteuttavat toimenpiteitä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Asukasfoorumin periaatteena on, että toiminta lähtee asukkaista itsestään ja on suunnattu kaikille asukkaalle. Foorumia toteutetaan asukkaiden ja Teknisen ja ympäristötoimialan yhteistyönä.

Nuorisoa rohkaistaan yhteisten asioiden vaikuttamisen alkuun Lahden nuorisovaltuustossa. Jokainen yläkoulu, lukio ja nuorisotalo valitsevat nuorisovaltuustoon kaksi edustajaa syyslukukauden alussa lukuvuodeksi kerrallaan. Nuorisovaltuusto pitää lahtelaisnuorille tärkeitä asioita esillä kokoamalla vuosittain nuorten ehdotuksista kärkihankelistan. Kärkihankelistasta koostuu ehdotuksista, jotka tavalla tai toisella edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia kaupungissamme.

Seurannan tunnusluvut	2012	2011	2010	Pidemmän ajan muutos ympäristön kannalta	
Maankäytön suunnittelun asukastilaisuuksien määrä	10	17	34	49 v. 2000	➔
Asukaskyselyiden tyytyväisyysprosentti, tekniset palvelut, %	65	67	66	70 v. 2001	➔
Ympäristöneuvonnan asukastilaisuuksien määrä	180	114	92	53 v. 2001	➔

YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS 2012 YHTEENVETO, 1 000 EUROA

Ympäristöluokitus	Lahden kaupunki ja taseyksiköt			Lahti konserni kokonaisuudessaan			LSYP:n seudullinen toiminta-alue		
	Tuotot	Kulut	Investoinnit	Tuotot	Kulut	Investoinnit	Tuotot	Kulut	Investoinnit
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	15,0	267,0		15,0	783,7	192,0	15,0	848,7	192,0
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely		285,0		14 463,0	7 849,4	4 219,0	17 792,0	8 422,4	5 135,0
3. Jätehuolto ja roskaantumisen ehkäisy		798,2		14 356,0	17 514,7	1 415,0	14 356,0	17 569,1	1 415,0
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu		240,0			448,5			470,9	
5. Melun ja värinän torjunta		50,0			62,4			66,9	
6. Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu					0,8			25 857,2	
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomais-tehtävät	1 190,0	2 591,0	28,0	1 190,0	2 591,0	28,0	1 190,0	2 591,0	28,0
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	31,0	532,7		31,0	611,8	74,0	31,0	611,8	74,0
9. Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut		632,8			1 996,0			2 028,1	
YHTEENSÄ	1 236,0	5 396,7	28,0	30 055,0	31 858,4	5 928,0	33 384,0	58 466,2	6 844,0
Korkokulut					105,0			105,0	
Ympäristövaraukset					326,0			326,0	
Ympäristövarausten muutos (lisä -, purku +):					326,0			326,0	
Ehdollinen ympäristövelka (kustannusarvio):									

Lisätietoja

Lahden seudun ympäristöpalvelut

Vesijärvenkatu 11 C, 15141 LAHTI

Kari Porra

kari.porra@lahti.fi

Timo Permanto

timo.permanto@lahti.fi

puh. 050 559 4054

toimittanut Marja-Leena Kalpio

www.lahti.fi

Kuvat: Lahden kaupungin kuvapankki
ja eri toimijatahojen arkistot

Lahden seudun ympäristökatsaus 2012

ISSN-L 1798-310X

ISSN 1798-310X

Sarja 10/2013

Painotuote
441 042

